

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้และพฤติกรรม
การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลหนองตอง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาววันธร จรุงโรจน์สกุล

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอาชีวอนามัย)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยูวงศ์ จันทรวิจิตร

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงเยาว์ อุดมวงศ์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
เป็นอย่างมาก ซึ่งสาเหตุหลักเนื่องมาจากการพร่องความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อ
ความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่อาศัย
อยู่ในตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง
แบบเจาะจง คือ เกษตรกรจำนวน 15 ราย ในหมู่ที่ 12 เป็นกลุ่มทดลอง และเกษตรกร จำนวน
15 ราย ในหมู่ที่ 14 เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วม แบบสังเกตพฤติกรรมของเกษตรกรผู้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและแบบสัมภาษณ์
ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการเกษตร ข้อมูลการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
ข้อมูลความเจ็บป่วยจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัด
ศัตรูพืช วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระ
ต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. เกษตรกรที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
2. เกษตรกรที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
3. เกษตรกรที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความรู้สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับ โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)
4. เกษตรกรที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องมากขึ้น จากผลการวิจัยครั้งนี้ควรนำโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้นและมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้องต่อไป โดยเน้นในประเด็นปริมาณสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และการล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

Thesis Title Effects of Participatory Learning Program on Knowledge and Behaviors of Farmers Using Pesticides in Nongtong Subdistrict, Hangdong District, Chiang Mai Province

Author Miss. Waruntorn Jongrungrotsakul

Degree Master of Nursing Science (Occupational Health Nursing)

Thesis Advisory Committee

Asistant Professor Dr. Yuwayong Juntarawijit Chairperson

Asistant Professor Nongyao Udomvong Member

ABSTRACT

The use of pesticides has a significant impact on the health of farmers and the environment. This is often the result of a lack of knowledge of using pesticides. The purpose of this quasi - experimental research was to examine the effects of a participatory learning program on knowledge and behaviors of farmers using pesticides. Thirty farmers living in Nongtong Subdistrict, Hangdong District, Chiang Mai Province, were selected by purposive sampling. Fifteen farmers in Moo 12 were assigned to experimental group and fifteen farmers in Moo 14 were assigned to control group. The experimental group received a participatory learning program. Research instruments included participatory learning program, observation form that related to behavior of farmers using pesticides, and interview form consisting of five parts: demographic data, agricultural data, use of pesticide data, illness data, and knowledge of using pesticides test. Data were analyzed by descriptive statistics, dependent t-test, and analysis of covariance.

The results of study were as follow:

1. The knowledge of the experimental group after receiving the participatory program was significantly higher than before receiving the program. ($p < .001$);
2. The behavior of using pesticides of the experimental group after receiving the participatory program was better than before receiving the program. ($p < .001$);
3. The knowledge of the experimental group was significantly higher than the control group. ($p < .001$);
4. The behavior of using pesticides of the experimental group was significantly better than the control group. ($p < .001$).

The findings of this study showed that the participatory learning program could improve the knowledge and behavior of using pesticides. Therefore, it is recommended that the program should be used to increase knowledge and promote correct use of pesticides among the farmers by focusing on dosage of pesticide used, personal protective equipment, and cleaning of the equipment.